

Kaunokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistustilaisuus 11.11.2021

Palkintolautakunnan puheenjohtaja Outi Alanko-Kahiluodon puhe

Hyvät kirjailijat ja kirjallisuuden ystävät,

Finlandia-raati sai tänä vuonna luettavakseen ennätysellisen määrän kirjoja. Niteitä kertyi yhteensä parisen sataa ja lukuaikaa meillä oli reilu puoli vuotta, maaliskuulta marraskuulle.

Jos ehdokkaiden määrä oli poikkeuksellinen, niin oli teosten laatukin. Kirjallisuusvuosi 2021 on ollut häkellyttävä runsaudessaan ja kovatasoisuudessaan. Raatimme tehtävä - valita enintään kuusi romaania voittajaehdokkaiksi - oli eittämättä raadollinen. Olisimme halunneet valita ehdokkaiden joukosta kansakunnan kaapin päälle paljon suuremman joukon ainutlaatuisia, omalakisia, tajunnan räjäyttäviä romaaneja kuin Finlandia-kilpailun säännöt sallivat.

Miten luonnehtisin vuonna 2021 julkaistuja romaaneja? Joukossa on paljon rakkaus- ja sotaromaaneja, dekkareita, historiallisia romaaneja, sukutarinoita. On vahvaa tarinan- kerrontaa, jouhevia lukuromaaneja, mutta myös tarinallisuutta ja kerronnan rakenteita rikkovaa, muotoa uudistavaa ja rakenteilla ja odotuksilla leikkivää kirjallisuutta. On tarinoita, jotka ovat vaatineet tulla kirjoitetuiksi. Trendeistä erottuvat edelleen auto- fiktio sekä autofiktion genrellä leikkitelevät teokset. Yksilöiden tarinat kiinnostavat kirjailijoita ja lukijoita. Elämäkerrallisia, historiallisista henkilöistä kertovia romaaneja, kirjoitetaan paljon. Vuonna 2021 julkaistiin useita vahvoja taiteilijaromaaneja.

Myös spekulatiivinen fiktio, ihmiskunnan tulevaisuutta pohtiva romaani, samoin kuin erilaiset dystopiat, muodostavat oman joukkonsa. Ilmastonmuutos on läsnä monessa romaanissa. Ekologinen romaani, ekokatastrofia ja tulevaisuuden ratkaisuja pohtiva romaani erottuu. Moni pohtii, mikä on kirjallisuuden tai kirjailijan tehtävä ilmaston- muutoksen aikakaudella.

Suomessa kirjoitetaan monenlaisia romaaneja monenlaisille lukijoille, ja kuten sanottu, taso on kova. Totesimme raadissa, että meillä on käytännössä julkaistu vähintään joka

kuukausi romaani, jonka olisimme voineet valita kisaamaan Finlandia-palkinnosta. Tuntuu pahalta, etten voi luetella kaikkia niitä kirjallisesti vahvoja teoksia, joille kukin raadin jäsen olisi suonut jatkopaikan kaunokirjallisuuden Finlandia-kilpailussa. Meidän oli kuitenkin päädyttävä korkeintaan kuuden romaanin ehdokaslistaan.

Jokainen raadin kolmesta jäsenestä olisi tietenkin voinut laatia omannäköisensä ehdokaslistan ojennettavaksi voittajan valitsevalle ohjaaja Zaida Bergrothille. Mutta vaikka lopputulos voi olla sattumien summaa, sattumanvarainen se ei tietenkään ole. Yhteiseltä listaltamme löytyvät kuusi teosta ovat sellaisia, joiden jatkopaikasta finaalissa kaikki kolme raadin jäsentä olivat yksimielisiä. Valitsemamme romaanit ovat taiteellisesti korkeatasoisia, kielellisesti rikkaita ja rakenteellisesti harkittuja.

Raati ei ole hakenut kiintiöiden edustajia. Emme ole valinneet teoksia kirjailijan kotipaikan, kustantajan tai äidinkielen perusteella. Emme ole sulkeneet pois aikaisempia kirjallisuuspalkintojen voittajia. Emme ole etsineet lukuromaaneja, emme uudistajia. Olemme arvioineet kutakin teosta omana kokonaisuutenaan ja kysyneet, kuinka kunnianhimoiset tavoitteet se asettaa itselleen ja kuinka se noissa tavoitteissa onnistuu. Olemme arvioineet teoksen kieltä, rakennetta, omalakisuuutta. Olemme valinneet omaehtoisia, oman ainutkertaisen maailmansa korkeatasoisella kielellä luovia teoksia.

Kiitän lämpimästi kirjailijoita, joiden ansiosta meillä on korkeatasoista kaunokirjallisuutta luettavana omalla äidinkielellämme. Kiitän kustantajia, jotka välittävät nämä teokset meidän ulottuvillemme.

Kaunokirjallisuuden Finlandia-raadissa työskentelivät lisäksi päätoimittaja Antti Kokkonen sekä keskustakirjaston johtaja Anna-Maria Soininvaara. Kiitän kansalukijoitani antoisista ja rakentavista keskusteluista. Kerromme seuraavaksi, mitkä kuusi romaania valitsimme kaunokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiksi. Esittelemme romaanit satunnaisessa järjestyksessä.